МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР
ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ
World Health Organization
Representative Office for Mongolia

ЭМНЭЛГИЙН ТУСЛАМЖ ҮЙЛЧИЛГЭЭТЭЙ ХОЛБООТОЙ ХАЛДВАРЫН ТАНДАЛТ

Эмнэлгийн тусламж үйлчилгээтэй холбоотой халдвар

- <u>Үйлчлүүлэгч</u> эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагаар үйлчлүүлэх, эмчилгээ, оношлогооны явцад авсан халдвар
- <u>Эрүүл мэндийн ажилтан</u> ажил үүргээ гүйцэтгэж байх явцад халдварт өртөхийг ЭТҮХХ гэж үзнэ. (WHO)

Японы Олон Улсын Эрүүл Мэнд Анагаах Ухааны Үндэсний Төвийн Др.Охара Хироши-ийн сургалтын материалаас

ЭТҮХХ-ын тандалтын бодлого, зорилго:

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization Representative Office for Mongolia

- Илрүүлэлтийг нэмэгдүүлэх, дэмжих;
- Зорилтод тандалт судалгаа хийх;
- Төр, хувийн хэвшлийн бүх ЭМБ хийх;

Нийт халдварын 91 (75,8%) нь - УХТЭ, УГТЭ, УНТЭ-т бүртгэгдсэн.

ЭТҮХХ-ЫН УЛС, ОРНУУДАД

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization
Representative Office for Mongolia

- АНУ-д 2 сая
- Европын холбо – 7.1%
- Өндөр хөгжилтэй орнууд- 2-4%
- Хөгжиж буй орнууд- 11.6%
- Дэлхийн дундаж 5-10%

Мэс заслын дараах халдварын түвшин

Амаржих газрын нэр	Мэс заслаар төрсөн эх n-634	Халдварт өртсөн n-70	AR%
”A” амаржих газар	179	28	**15.6**
“B” амаржих газар	349	35	10.0
“C” амаржих газар	106	7	6.6
Нийт			**11.04**

УЛААНБААТАР ХОТЫН ЗАРИМ АМАРЖИХ ГАЗАРТ ТӨРСӨН ЭХЧҮҮДИЙН МЭС ЗАСЛЫН ДАРААХ ШАРХНЫ ХАЛДВАРЫН ТҮВШИН ТОГТООХ СУДАЛГАА

Эмнэл зүйн шинж тэмдэг илэрсэн хугацаа

Хугацаа	Тохиолдлын тоо	Эзлэх хувь %
1-5 хоног	26	37,1
6-10 хоног	24	34.2
11-15 хоног	12	17.1
17-20 хоног	4	5.7
21-ээс дээш	4	5.7
Нийт	70	

Эмнэлзүйн шинж тэмдэг n-70

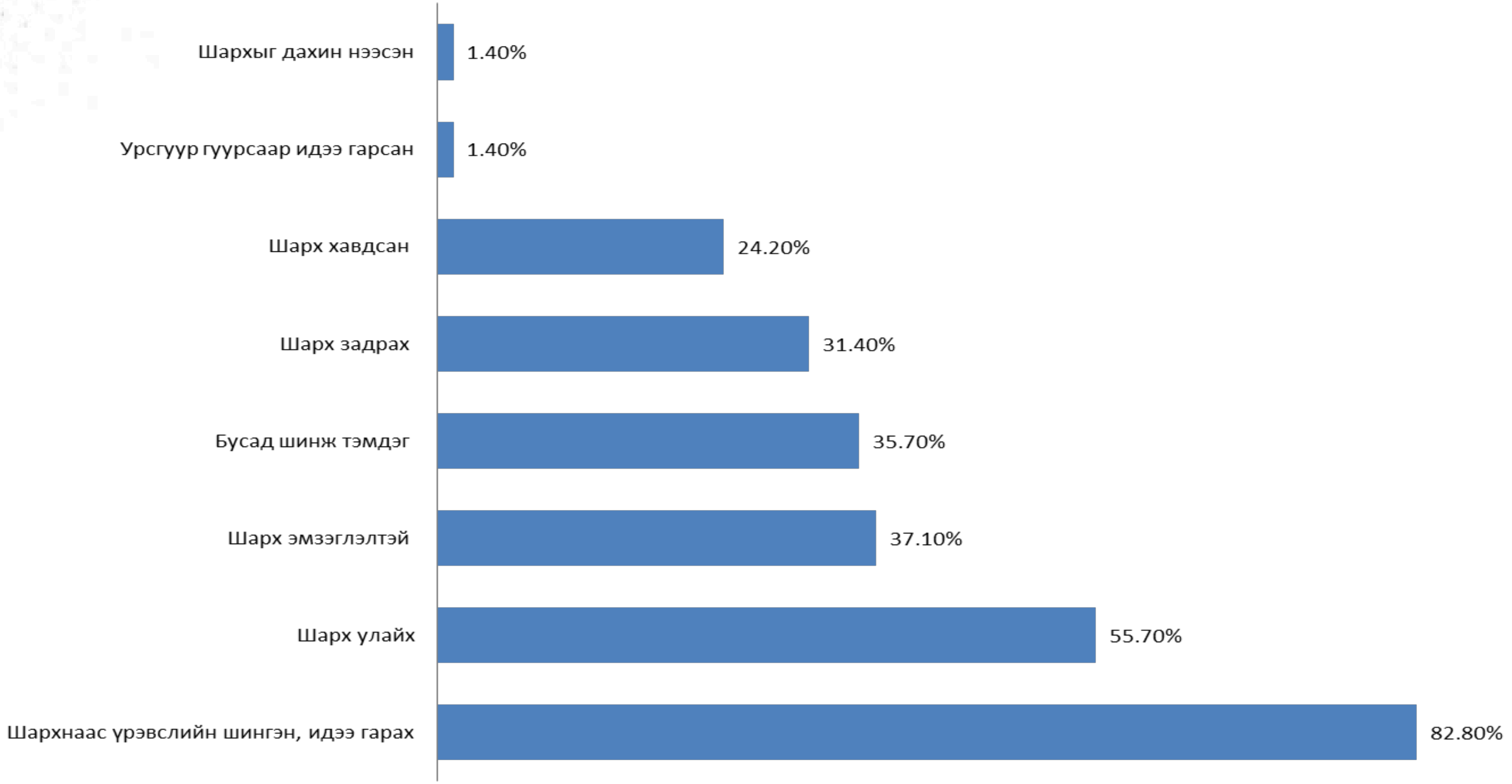

Халдварын эрсдэлт хүчин зүйл

- Халдвараас сэргийлэх удирдамж, заавар мөрдө ажиллахгүй;
- ЭМА-ны гарын ариун цэвэр;
- Ариутгалын үйл ажиллагаан алдаа,
- Орчны цэвэрлэгэ халдваргүйжүүлэлт;
- Эмнэлгийн туслам үйлчилгээний ачаалал, ажилбарын төлөвлөлт гэх мэт дотоод зохион байгуулалт.

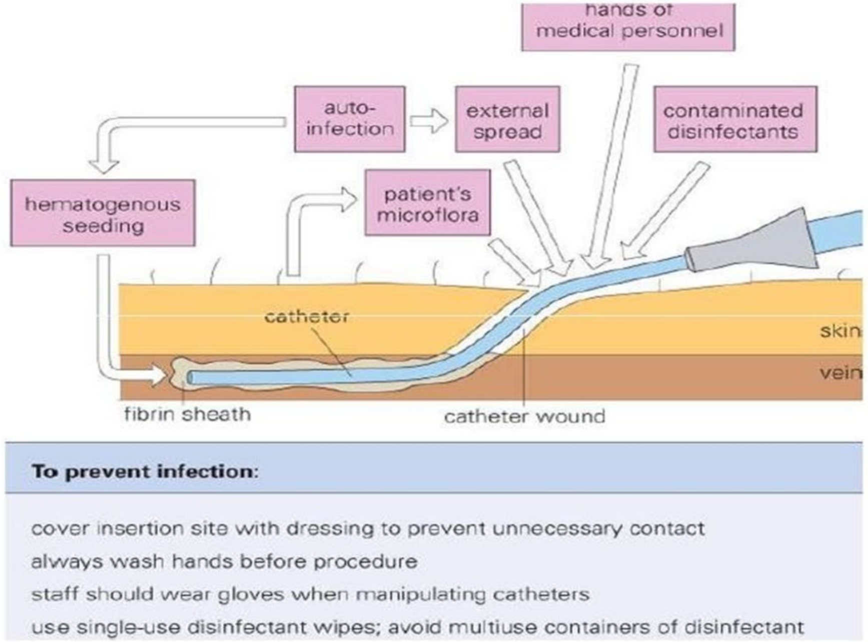

Ариутгалын хяналт-Ариун багажаар тусламж үйлчилгээ үзүүлэх

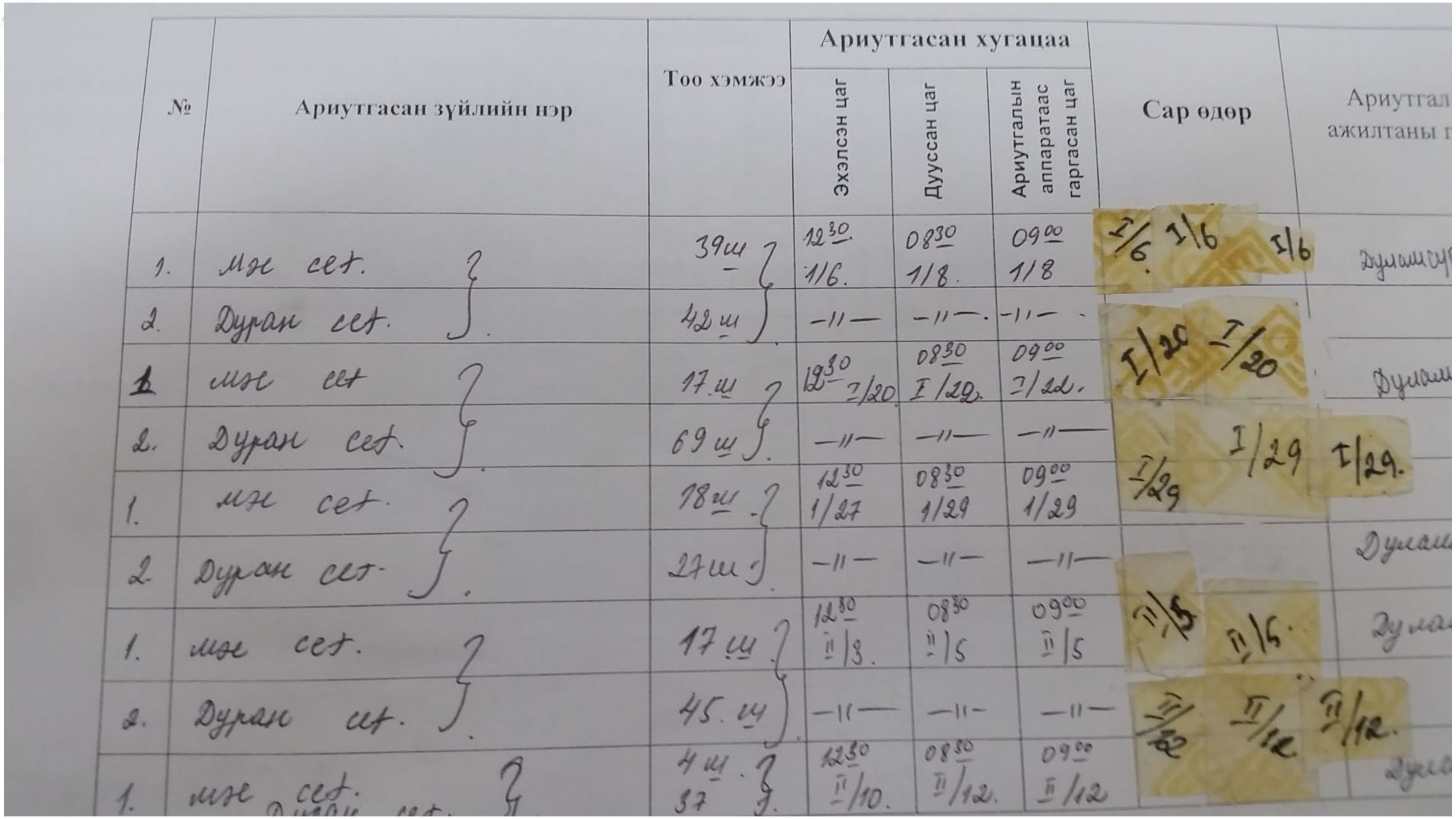

№	Ариутгасан зүйлийн нэр	Тоо хэмжээ	Ариутгасан хугацаа: Эхэлсэн цаг	Дууссан цаг	Ариутгалын аппаратаас гаргасан цаг	Сар өдөр	Ариутгал… ажилтаны …
1.	мэс сет.	39ш	12^{30} 1/6.	08^{30} 1/8.	09^{00} 1/8	I/6. I/6 I/6	Дуламсү…
2.	Дуран сет.	42ш	—॥—	—॥—	—॥—		
1.	мэс сет	17ш	12^{30} I/20	08^{30} I/29.	09^{00} I/22.	I/20 I/20	Дулам…
2.	Дуран сет.	69ш	—॥—	—॥—	—॥—	I/29 I/29 I/29.	
1.	мэс сет.	78ш	12^{30} 1/27	08^{30} 1/29	09^{00} 1/29		
2	Дуран сет.	27ш	—॥—	—॥—	—॥—		Дулам…
1.	мэс сет.	17ш	12^{30} II/3.	08^{30} II/5	09^{00} II/5	II/5 II/6.	Дула…
2.	Дуран сет.	45.ш	—॥—	—॥—	—॥—	II/12 II/12 II/12.	
1.	мэс сет.	4ш 37	12^{30} II/10.	08^{30} II/12.	09^{00} II/12		Дула…

Тандалтын тухай ойлголт

- Мэдээллийг системтэйгээр цуглуулах,
- Цуглуулсан мэдээнд дүн шинжилгээ хийх, тайлбарлах, хариу арга хэмжээ авах,
- Дүн шинжилгээг эргэн түгээх үйл ажиллагааг хэлнэ.

Тандалтын тоон мэдээлэлд хийсэн дүн шинжилгээг хариу арга хэмжээ авах, төлөвлөх, шийдвэр гаргахад ашиглана.

ЭТҮХХ-ын тандалт

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization Representative Office for Mongolia

Өдөр бүр тандах:

- Мэс заслын тусламж авсан үйлчлүүлэгч (зөвхөн сонгосон мэс засал хамаарна);
- 48 цагаас дээш судасны гуурстай байсан үйчлүүлэгч;
- 48 цагаас дээш хугацаанд зохиомол амьсгалын аппаратаар дэмжигдсэн үйлчлүүлэгч;
- 48 цагаас дээш хугацаанд давсганд шээлгүүр тавиулсан үйлчлүүлэгч.

Мэс заслын дараах шархны халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization
Representative Office for Mongolia

	30 хоногийн хугацаанд тандалт хийх мэс заслын нэр
1	Хэвлийн хөндийн цүлхэн хавчих
2	Мөч тайрах мэс засал
3	Мухар олгойн мэс засал
4	Диализ хийх зорилгоор шунт тавих
5	Цөсний зам, элэг, нойр булчирхай
6	Гүрээний артерийн судасны дотор талыг тайрах мэс засал
7	Цөсний мэс засал
8	Бүдүүн гэдэсний мэс засал
9	Кесар мэс засал
10	Ходоодны мэс засал
11	Зүрх шилжүүлэн сулгах
12	Хэвлийн хөндийгөөр умай тайрах мэс засал
13	Бөөр шилжүүлэн суулгах
14	Нурууны зөөлөн эдийг тайрах мэс засал
15	Элэг шилжүүлэн суулгах
16	Хүзүүний мэс засал
17	Бөөрний мэс засал
18	Өндгөвчний мэс засал
19	Түрүү булчирхайн мэс засал
20	Шулуун гэдэсний мэс засал
21	Жижиг гэдэсний мэс засал
22	Дэлүүний мэс засал
23	Цээжний мэс засал
24	Бамбай булчирхайн мэс засал
25	Үтрээгээр умай тайрах мэс засал
26	Оношилгооны зорилгоор хэвлийн хөндий нээх

	90 хоногийн хугацаанд тандалт хийх мэс заслын нэр
1	Хөхний мэс засал
2	Зүрхний мэс засал
3	Зүрхний титэм судас залгах шунт мэс заслын үед цээжний болон дотор талын зүсэлт
4	Тархины мэс засал
5	Нугас, нурууны бэхэлгээ
6	Хугарлын нээлттэй багасгах мэсзасал
7	Ивэрхийн мэсзасал
8	Түнхний хиймэл үе протез
9	Өвдөгний үе солих мэс засал
10	Пейсмикер тавих
11	Захын судасны мэс засал
12	Нугас, нуруунд дахин бэхэлгээ хийх
13	Ховдолд шунт тавих

Мэс заслын дараах шархны халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization
Representative Office for Mongolia

1. “Мэс заслын зүслэгийн өнгөц хэсэгт үүссэн шархны халдвар” гэдэг нь:

Мэс засал хийснээс хойш 30 хоног дотор, зүслэг хийсэн талбайн арьс болон арьсан доогуурх эдийг хамарсан халдварын шалтгаант эмгэг өөрчлөлтийг хэлнэ.

Дараах тохиолдлоос 1 буюу түүнээс дээш тохиолдол бүртгэгдвэл

- ✓ **Үжлийн эсрэг дэглэмийг баримтлан арьсан доогуурх эдээс авсан шинжилгээнд нян өсгөвөрлөгдөх;**
- ✓ **Нян өсгөвөрлөгдөөгүй ч эмч шархыг зориудаар нээсэн;**
- ✓ **Эмч мэс заслын дараах шархны өнгөц хэсэгт үүссэн халдвар гэж оношилсон;**

Үйлчлүүлэгчид дараах шинж тэмдгээс 1 буюу түүнээс дээш шинж тэмдэг илэрвэл:

- ✓ Шархнаас идээ, үрэвслийн шингэн гарах;
- ✓ Шарх өвдөж, эмзэглэлтэй болох
- ✓ Зүслэг орчим хэсэг газарт хавдах;
- ✓ Зүслэг орчим улайх, халуу оргих;

Мэс заслын дараах шархны халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization Representative Office for Mongolia

1. **"Мэс заслын зүслэгийн гүний хэсэгт үүссэн шархны халдвар" гэдэг нь:**

Мэсзасал хийлгэснээс хойш 30/90 хоног*дотор зүслэгийн гүний зөөлөн эд фасци, булчингийн давхаргыг хамарсан халдварын шалтгаант эмгэг өөрчлөлтийг хэлнэ.

Дараах тохиолдлоос 1 буюу түүнээс дээш тохиолдол бүртгэгдвэл мэс заслын зүслэгийн гүний хэсэгт үүссэн шархны халдвараар бүртгэнэ.

- ✓ **Эмч мэс заслын дараах шархны гүний хэсэгт үүссэн халдвар гэж оношилсон;**
- ✓ **Эмч шархыг зориудаар нээсэн;**

Үйлчлүүлэгчид дараах шинж тэмдэгээс 1 ба түүнээс дээш шинж тэмдэг илрэх:

- ✓ Зүслэгийн гүний хэсгээс идээ гарах;
- ✓ Гүний хэсэгт тавьсан урсгуур, гуурсаар идээ гарах;
- ✓ Шарх задрах;

Мэс заслын дараах шархны халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization
Representative Office for Mongolia

“Мэс заслын дараах эрхтэн, эрхтэн хоорондын зайд үүссэн халдвар” гэдэг нь:

Мэс заслын дараа 30 эсвэл 90 хоногийн дотор илрэх халдвар орох ба эрхтэнд болон эрхтэн хоорондын хөндийд үүссэн халдварын шалтгаант эмгэг өөрчлөлтийг хэлнэ.

Дараах тохиолдлоос 1 буюу түүнээс дээш тохиолдол бүртгэгдвэл мэс заслын дараа эрхтэн, эрхтэн хоорондын зайд үүссэн халдвараар бүртгэнэ.

- ✓ Эрхтэн, хөндийн эд, шингэнээс нян өсгөвөрлөгдөх;
- ✓ Халдварын шалтгаанаар давтан мэс засалд орсон;

Эмч оношилсон;

Өвчтөнд дараах шинж тэмдэгээс 1 ба түүнээс дээш шинж тэмдэг илрэх:

- ✓ Эрхтэн, хөндийд тавьсан урсгуур гуурсаар идээ гарах (нээлттэй, хаалттай урсгуур гуурс, Э гуурс, СТ чиглүүлэгч гуурс гм);
- ✓ Эд, эсийн шинжилгээ, дүрс оношилгоо, багажийн шинжилгээнд буглаа болон халдварын бусад шинж илрэх;

Судасны гуурстай холбоотой халдвар

Судсанд гуурс тавьснаас хойш 48 цаг болж байгаа үйлчлүүлэгчид өөр байрлалтай халдварын голомт илрээгүй тохиолдолд цусанд эмгэг төрөгч илэрч халдвар, хордлогын шинж илрэхийг хэлнэ.

Тохиолдлын тодорхойлолт	Лабораторийн шалгуур
Дараахь шинж тэмдгүүдээс аль нэг нь илэрнэ. Шалтгаангүйгээр 38 хэм ба түүнээс дээш халуурах. Артерийн даралт багасах (САД <90 мм рт.ст.) Шээсний гарц багасна (>20 мл/цаг). Судасны цохилт түргэснэ(>90 удаа/мин). Арьсны өнгө өөрчлөгдөж, зэвхий саарал болно. 1 хүртэлх насны хүүхдэд аль нэг нь илэрнэ. Шалтгаангүйгээр 38 хэм ба түүнээс дээш халуурах, эсвэл 37 хэмээс бууна. Апноэ эсвэл брадикарди Арьс эрээнтэж, саарaлтана. Хоол, хөхөндөө дургүйцнэ Нойрмог, унтаа болно	Тодорхой байрлалтай халдвар илрээгүй байхад: Цусанд эмгэгтөрөгч бичил биетэн ургана Эсвэл Цусанд дараалсан 2 удаагийн бичил амь судлалын шинжилгээгээр арьсны хэвийн бичил биетэн ургах Эмчилгээний дараах сорьцонд үүсгэгч илрэхгүй байж болно

Судасны гуурстай холбоотой халдвар

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization
Representative Office for Mongolia

Судасны гуурстай холбоотой халдварыг тандах бүдүүвч

48 цаг болон түүнээс дээш хугацаанд судсанд гуурс тавиулсан /өөр халдвар байхгүй

↓

Дараах шинж тэмдгүүдээс аль нэг нь илрэх:

- Шалтгаангүй халуурна >38С.
- Даралт унана (систол <90 мм рт.ст.)
- Шээсний гарц багасна (>20 мл/цаг).
- Пульс түргэснэ (>90 удаа/мин).
- Арьс зэвхий саарал болно.
- Хоолондоо дургүй, унтаа болно

Тийм →

Цусанд бичил биетэн илрүүлнэ

Тийм ↓

Цусанд бичил биетэн дахин илрүүлнэ

Тийм ↓ Судасны гуурстай холбоотой халдвар

Үгүй ←

Гуурс тавьсан хэсэгт аль нэг нь илрэх:

- Арьс эмзэг
- Улайсан
- Тэмтрэхэд судас гүвдрүүтсэн
- Идээ гарсан, буглаатай

Тийм ↓

Захын судасны хэсэг газрын үрэвсэл, халдвар

Шээлгүүртэй холбоотой халдвар

Шээлгүүртэй холбоотой шинж тэмдэг бүхий шээсний замын халдвар гэдэг нь шээлгүүр тавигдсанаас хойш 48 цагаас хойш

- нян судлалын шинжилгээнд 2-оос ихгүй төрлийн үүсгэгч ≥105КҮН/мл илрэх,
- умдагны дээгүүр өвдөх,
- шээсээ барьж чадахгүй байх,
- ойр ойрхон шээх, шээхэд өвдөх,
- ууц нуруу бүсэлхий давсаг орчмоор өвдөх,
- 65 ≤ насны хүн 38≤ хэмээс дээш халуурах зэрэг шинж тэмдгээс аль нэг нь илрэхийг хэлнэ.

VAP- Уушигны хатгаа

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ЯАМ

World Health Organization Representative Office for Mongolia

Зохиомол амьсгалын аппаратаар дэмжигдсэнээс хойш 48 цаг болж байгаа үйлчлүүлэгчид уушгины хатгаа илрэхийг хэлнэ.

	Шалгуур
Цээжний рентген зураг	Доорх үзүүлэлтээс аль нэг нь илрэх Уушгинд сүүдэржилт, нэвчдэс эсвэл эдийн нягтрал үүсээд 72 цаг эсвэл түүнээс өмнө үүссэн байх Уушгинд хөндий үүссэн байх
Системийн шинж тэмдгүүд	Доорх үзүүлэлтээс аль нэгнь илрэх Сүүлийн 24 цагийн дотор биеийн халуун 38 хэмээс ихэссэн Сүүлийн 24 цагийн дотор цагаан эс 4000-аас бага, эсвэл12000-аас их байх (WBC/mm^3)
Уушгины талаас илрэх өөрчлөлт	Бүгд илрэх 48 цагийн турш агааржуулалтын FiO_2> 15 мм МУБ-аас тогтмол ихсэх ЭСВЭЛ 48 цагийн турш агааржуулалтын PEEP ≥ 5 см H_2O_2-аар тогтмол ихсэх ЭСВЭЛ FiO2> 10 мм МУБ огцом ихсэх, 48 цагийн турш PEEP > 2.5 см H_2O_2 –аар ихсэх Уушгины шүүрлийн сорьцонд нян илрэх мөн сүүлийн 72 цагийн турш ≥ 25 нейтрофиль илрэх

Тандалтын тоон мэдээллийн үзүүлэлт

- Тохиолдлын тоо
  - Бодит тоо,
  - Өвчлөлийн түвшин
  - Хувь
  - Хөдөлгөөнт дундаж

- Тархвар зүйн муруй
  - Халдвар эхэлсэн хугацаа
  - Ихсэлт, бууралт ...

Тохиолдлын тоо

Тандалтын тоон мэдээллийн үзүүлэлт

ЭТҮХХ-ын мэдээ цуглуулах, дүн шинжилгээ хийх:

- Мэс заслын тусламж авсан,
- Шээлгүүр,
- Судасны гуурс тавиулсан,
- Зохиомол амьсгалын аппаратаар дэмжигдсэн үйлчлүүлэгч бүрт тохиолдлын тодорхойлолтод нийцсэн халдварын тохиолдлын мэдээг цуглуулна.

Халдварт өртөлтийн түвшинг тооцохдоо ЭТҮХХ-т өртсөн үйлчлүүлэгчийн тоог тухайн сард (жилийн тайлан гаргаж байгаа бол жилийн хугацаанд) ижил тусламж, үйлчилгээ, ажилбар хийлгэсэн нийт үйлчлүүлэгчийн тоонд харьцуулж гаргана.

Бусад тандалт

1. Эрсдэлтэй бүлгийн үйлчлүүлэгчид ЭТҮХХ илрүүлэх
   - Эрхтэн шилжүүлэн суулгасан, дархлаа дарангуйлах эмчилгээ хийлгэж байгаа үйлчлүүлэгч;
   - Диализ эмчилгээнд тогтмол орж байгаа үйлчлүүлэгч;
   - Төрсөн эх, нярай; Эх нярайн халдвар илрүүлэх тандалтыг өдөр бүр хийх шаардлагагүй
2. Гепатитын B, C вирусийн цочмог халдварын тохиолдолд эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний хамаарлыг тандах

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАН ТА БҮХЭНД БАЯРЛАЛАА